

Kėdainių mokyklos – darželis „Puriena“
mokytoja -metodininkė
Jovita Krutkienė

Kūrybos pamoka ir jos organizavimo principai. Kūrybiniai mokymo(si) metodai.

Neužtenka pasakyti, kad „kiekvienas vaikas yra menininkas“. Vaikus reikia mokyti kurti - ugdyti vidinį jų poreikį, lavinti ranką, regėjimą, mąstymą, kad jie galėtų kurti. Kūrybiniai gebėjimai reikalingi ne tik būsimam menininkui, bet ir kiekvienam žmogui.

Kūrybiškumą ugdo įvairi veikla. Mokykloje kiekvienam vaikui turi būti sudaryta galimybė kurti, nes vaikai iš prigimties yra smalsūs ir mėgsta eksperimentuoti. D. Kiliuvienės teigimu, ugdant vaikų kūrybiškumą, reikia specialiai organizuoti pedagoginį procesą taip, kad žinios būtų įsisavinamos praktiškai ir kūrybiškai.

Įvairūs metodai gali padėti mokytojui atskleisti dalyko turinį taip, kad mokiniai jį suprastų, lengviau įsisavintų, kūrybingai naudotų gyvenime žinias. Mokyklos paskirtis – sudaryti sąlygas kiekvieno vaiko kūrybiniam sugebėjimams plėtoti. Būtina stengtis išsaugoti norą ir sugebėjimą drąsiai ir laisvai kalbėti įvairiais kūrybinės raiškos būdais.

Siekiant atskleisti mokinių galimybes ir poreikius, formuoti netradicinius darbo santykius klasėje ir už jos ribų, kilo idėja sukurti integruotų pamokų ciklą „**Medis ir žmogus**“.

Mokiniams buvo skiriamos įvairios užduotys, reikalaujančios kūrybinio mąstymo gebėjimų, skatinančios domėtis moksline bei menine veikla, formuojama teigiama nuostata į save, kaip kuriančią asmenybę, ugdančios atkaklumą, savarankiškumą, toleranciją, savidiscipliną ir kitas kūrybingai asmenybei reikalingas savybes. Įvairiais ugdymo metodais įvairinant ugdomąją mokymo veiklą ir neformaliąją veiklą.

Buvo integruoti pasaulio pažinimo, lietuvių kalbos, matematikos ir meninio ugdymo dalykai. Užsiėmimai neformaliojo ugdymo veikloje - karpinių būrelio metu.

Pamokoje buvo naudojami kūrybiškumą skatinantys veiksniai:

Kūrybiškumas ir vaizduotė. Vaizduotės metodas suteikia galimybę teorines žinias (sąvokas, normas, vertybes) kiekvienam ugdytiniui išgyventi individualiai, įsigilinti, pajusti ir įprasminti.

Mąstymo sklandumas. Tai labai laisvas naujų idėjų kūrimas, jų gausumas.

Mąstymo originalumas. Tai idėjų retumas, tam tikras mąstymo savitumas, nestandartiškumas.

Kūrybinių idėjų (sprendimų) detalumas, išbaigtumas. Tai gebėjimas įžiūrėti prieštaravimus, problemos esmę.

Saviraiška. Kiekvienas vaikas turi kūrybinės potencijos. Tačiau kiekvieną įgimtą potencialą gebėjimą būtina pastebėti ir jį skatinti. Kūrybiškumas individualus.

Mokymo metodai – mokytojo, bei jo vadovaujamo mokinių veiklos būdai, kuriais mokiniai įgyja žinių mokėjimų bei įgūdžių.

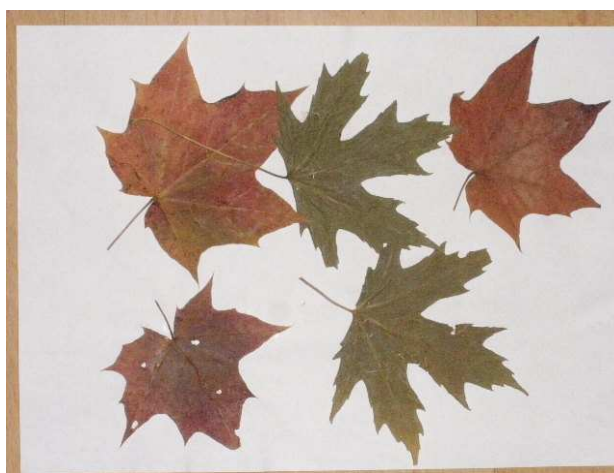
Kūrybiniai darbai – jais siekiama, kad mokiniai remdamiesi turimomis žiniomis ir naudodamiesi šaltiniais, išmokyti savarankiškai atlikti užduotis.

Pasaulio pažinimo pamokoje vaikai atliko šias užduotis:

Dirbdami komandose pristatė surinktą medžiagą apie medžius.

Peržiūrėjo filmuotą medžiagą apie Kėdainių rajone esančius dvarus ir parkus. Kėdainiai vadinami „dvarų kraštas“ (filmuota ekskursijų metu)

Atliko įvairias kūrybines užduotis:
Pasakyk kokio tai medžio lapas ir vaisius?

Išspręsk kryžiažodį.

1. Labai didelis medis, retai augantis Lietuvoje, su spygliais?
2. Kas žaliuoja žiemą vasarą?
3. Kaip vadinama vieta kur apsaugoma gamta ir ribojama žmogaus veikla?
4. Koks medis sužydi ankstyvą pavasarį baltais žiedais?
5. Kaip vadiname žmogų, kuris iš medienos gamina baldus?

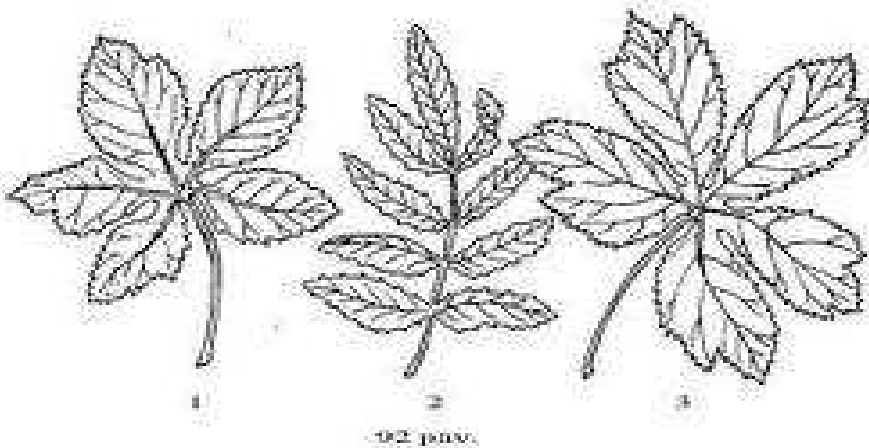
Atsakyk į klausimus?

1. Kokie medžiai auga Lietuvos miškuose?
2. Kokius žinai Kėdainių rajone esančius dvarus ir parkus?
3. Kokie garsūs ąžuolai auga Kėdainių rajone?
4. Kiek vidutiniškai metų gyvena ąžuolas?
5. Kuris iš ąžuolų yra seniausias ne tik Lietuvoje, bet ir Europoje?
6. Lapuotis medis su balta tošim. Kas?
7. Mėnuo ir medis vienu vardu.
8. Lietuvos girių milžinas?
9. Kokį mėnesį prinoksta ir krenta žemėn gilės?
10. Kokius kūrinius šiais mokslo metais skaitėme apie medžius?
11. Ant vieno kotelio daug vėliavėlių supasi. Kas?
12. Liemuo be krūtinės, bet su šimtais kojų ir tūkstančiais plaukelių. Kas?
13. Visada žaliuojantis smulkiais spygliais medis. Kas?

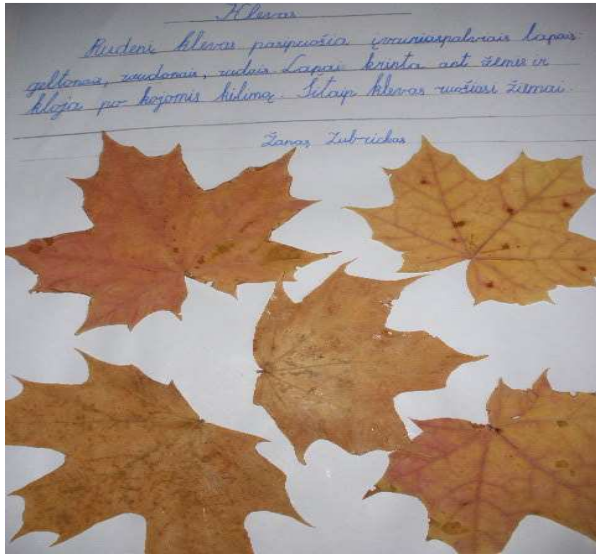
Žaidimas „Lapų kritimas“

Žaidimo vedėjas vardija medžius, o klasė rodo lapų kritimą. Jei koks nors medis lapų nemeta arba jis yra spygliuotis, o mokinys vis tiek rodo lapų kritimą, jis išskrinta iš žaidimo. Kad žaidimas būtų sudėtingesnis, lapus reikia atskirti, atpažinti.

- Krenta karpyti beržo lapai
- Krenta apvalūs maumedžio lapai.
- Krenta pailgi diemedžio lapai.
- Krenta raudoni klevo lapai.
- Krenta pušies lapai
- Krenta ąžuolo lapai.

Reikia siekti, kad jau pradinėse klasėse tėviškės pasaulis atsiskleistų kaip integruojanti ir diferencijuojanti jėga, kad vaikas patirtų įspūdžių, turtintų pats veiktų gimtojoje aplinkoje – pažintų, tyrinėtų, atsispindėtų, keistų, kalbėtų bei pasakotų. Mokykla turi sudaryti sąlygas kad atsiskleistų vaiko kūrybiškumas, savirealizacija. Ypač svarbus vaidmuo tenka kūrybiškumui, kuris reiškiamas spontaniška, nevaržoma vaizduote. N. M. Grendstand žodžiais, vaizduotė – viena iš mąstymo formų. Dėl to pasidaro svarbus humanistinio ugdymo principas „mokyti – tai atrasti.“ Tai ugdymo principas, siekiantis susieti pažintinę bei emocines sferas, ir jo pradininku laikomas G. I. Brownas. Specifiniai šio ugdymo metodai, kaip antai: vaizduotės, darbo mažose grupelėse, piešinių, nebaigtų sakinių ir kt., - sėkmingai taikomi puoselėjant moksleivių kalbinę saviraišką, nes kalbos ugdymas neįsivaizduojamas be vaizduotės. Pasak N. M. Grendstand

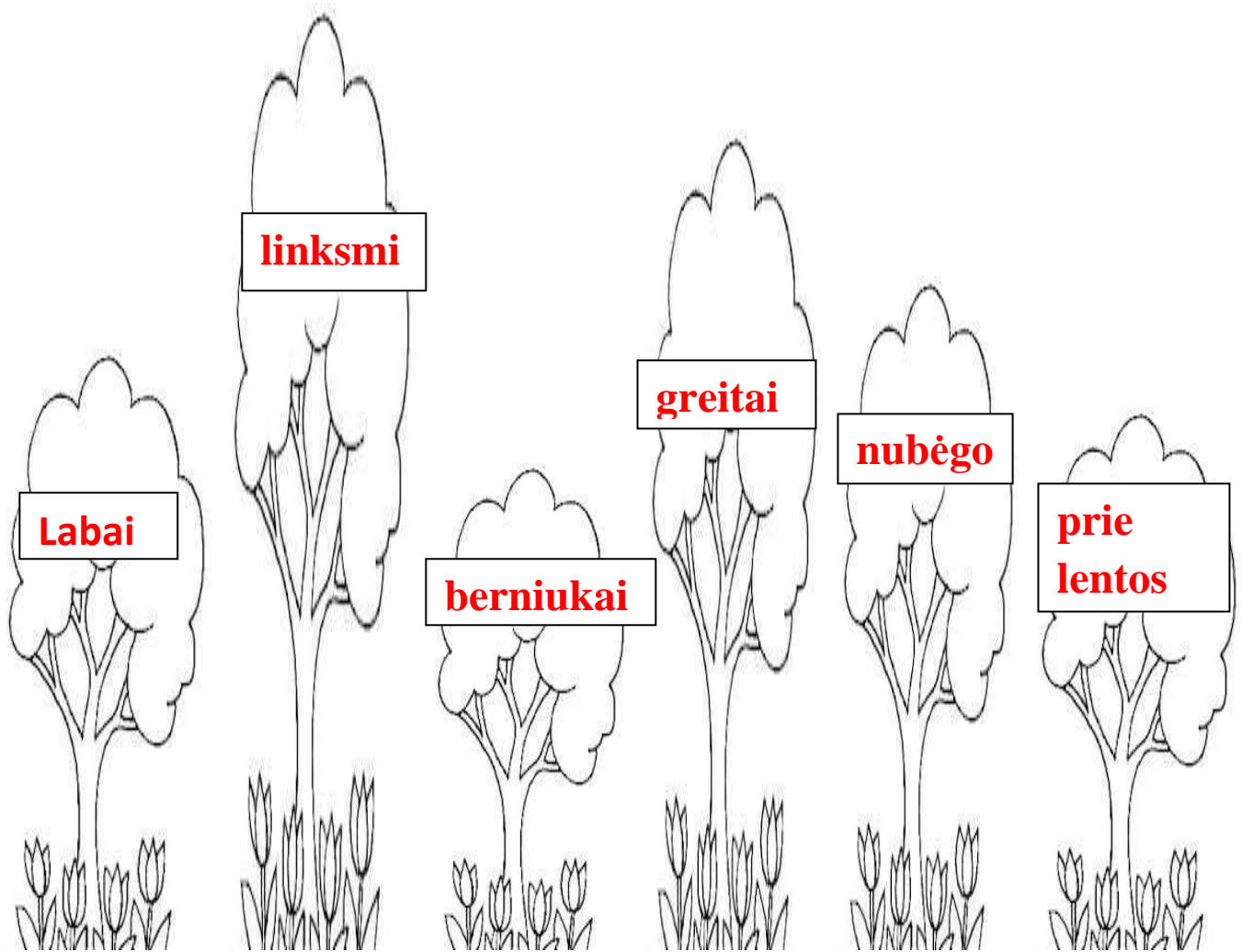

Kūrė ir deklamavo eilėraščius.

Sodino „sakinių miškelį“ t.y. vaikai sudaro ir išplečia sakinius, keldami klausimus **Kas? Ką? Kur? ir Kaip?** Lentelės „Sakinių miškelis“ skiltyse „Kas?“ ir „Ką daro“ užrašau žodžius „Berniukas bėga“, o mokiniai savo lentelėje žymisi svarbiausią informaciją. Kad būtų lengviau, pasodinus „miškelį“, užduodu įvairius klausimus:

- Kokius klausimus vartojame sakiniams išplėsti? (atsiminimas)
- Ar galėtume išplėsti sakinį „Vaikai dainuoja“? (pritaikymas)
- Kuo sakinio rašymas primena miškelio sodinimą? (mąstymas metaforomis)
- Kuri sakinio vieta patinka labiausiai? Ar galite pasakyti kodėl? (asmeninių prioritetų pagrindimas)

„Sakinių miškelio“ lentelė

KAIP?

KOKIE?

KAS?

KAIP?

KĄ PADARĖ?

KUR?

Matematikos pamokoje pagal paveikslėlius sugalvojo uždavinius ir juos sprendė. Padėjo medžiams surasti savo lapus. Lapų poras, kurių atsakymai vienodi, nuspalvino ta pačia spalva. Braižė įvairias diagramas.

Dailės pamoka – kūrybinės laisvės, džiaugsmo, nusivylimo, netikėtų atradimų ir nesėkmių pamoka. Dailės pamokai labiau tinka nenumatyta vieta – klasė, kiemas ar koridorius “naujovės juos kūrybingiau nuteikia”.

Dailė išsiskiria iš kitų mokymo dalykų, priemonių technikų įvairove. Popierius, pirštai (viena spalva ir įvairiaspalviai), vaškiniai pieštukai, spalvotos kreidelės, šratinukai, parkeriai, įvairaus storio ir spalvų flomasteriai, tušas, guašas, akvarelė, molis, plastilinas, gamtinė medžiaga, įvairūs audiniai, antrinės buitinės žaliavos, klijai, įvairūs teptukai, žirkutės, peiliukai ir daug įvairių papildomų priemonių.

Aptardami darbus organizavo parodėles, kurios metu galima matyti, palyginti, kaip auga, keičiasi vaikai, kaip jie mąsto, supranta pasaulį; kaip tobulėja jų darbiniai įgūdžiai.

Šokio metu mokėsi ir žaidė „Pasėjau žilvytį“, improvizavo lapų kritimą.

Refleksija

Vaikai diskutavo, aptarė ko išmoko, ką sužinojo, kas patiko labiausiai, ieškojo tarpdalykinių sąsajų. Kur šias žinias galėsime pritaikyti. Stebėjo ir analizavo gamtos pokyčius, augalo augimą, suprato, kokia svarbi žmogui medžio, o medžiui žmogaus draugystė.

Meninių gabumų ugdymas pasitelkiant lietuvių tautinį meną.

Karpinių magija...

... Kurdami ateitį visuomet turėtume atsigręžti į praeitį. Kiekviena kultūringa tauta stengiasi išsaugoti savo senąsias tradicijas, jas puoselėti. Liaudies kūryba būtina mūsų dvasiniam ir net fiziniam sveikatingumui. Ja tiesiami keliai į senolių patirtį, tautos kultūrinės tradicijas, sukaupiamos jėgos ir savybės, reikalingos ateities darbams. Etnine kultūra ugdome kūrybiškumą, dorovines normas, lavinamas grožio pojūtis ir vaizduotė, pagalba gamtai ir gyvybei.

Šios įvairios užduotys leidžia įgyvendinti net keletą uždavinių: mokiniai įpranta vadovautis savo fantazijomis; jie suvokia, kad grožis kuriamas ne tik vaizduojant tikrovę, skatinami kurti ir nugalėti netikrumo baimę; lavėja jų vaizduotė. Džiaugdamiesi meno kūrinium, jo spalvomis, išraiškos priemonėmis, kartu vaikai gėrisi auksinėmis jo rankomis, kurios dovanoja mums šį grožį. Mokosi kruopštumo, tvarkingumo, ugdo dėmesingumą, jautrumą

Karpiniai turi įtakos tolimesniems vaikų meniniams polinkiams plėtotis. Labai malonu jausti mokinių susidomėjimą karpiniais ir jų dėkingumą, malonu regėti jų spindinčias akis. Šis susidomėjimas, patirtos emocijos ir šilti jausmai – tai ne tik geriausias įvertinimas, kokį gali gauti mokytojas, bet ir šios veiklos būtina sąlyga

Dirbdama su vaikais mokinių kūrybinius gebėjimus, estetinį skonį ugdu ne tik per dailės ir technologijų pamokas, bet ir neformaliojo ugdymo veikloje – karpinių būrelio metu. Siekiu atskleisti šios meno šakos paslaptis, specifiką, kad remdamiesi įgytais įgūdžiais ir žiniomis jie galėtų laisvai kurti ir tai pritaikyti praktiškai. Perteikiu žinių apie rankdarbių rūšis, atlikimo technikas. Supažindinu su Lietuvos tautodaile, skatinu nuolatinį vaikų domėjimąsi liaudies meno palikimu. Ugdu jų estetinę ir meninę kultūrą, individualumą ir kūrybines galias, stengiuos diegti meilę grožiui, pažinti saviraiškos ir kultūros poreikį

Be darbinio estetinio lavinimo, liaudies menas prisideda prie dorovinio vaikų auklėjimo. Jis padeda ugdyti elgesio, apsirengimo, pasipuošimo santūrumą. Prieš pradėdami karpyti užuolaidėles, servetėles apsilankome mokyklos muziejuje, kuriame ugdytiniai gali pasižiūrėti į senovinius pavyzdžius, susipažinti su ornamentų elementais, simboliais. Daug dėmesio skiriu stebėjimui. Dažnai darbų metu groja rami muzika, kuri leidžia susikaupti, nurimti. Skatinu užsimerkus, klausantis muzikos savo vaizduotėje piešti, matyti norimą daiktą. Ne kiekvienam vaikui gyvenimo realybė gali suteikti trokštamų vaizdų. Fantazija lavina jausmus, suteikia minčių kūrybai.

Mokyklos muziejuje ugdytiniai turi galimybę susipažinti su ornamentika:

Karpydami vaikai geriau suvokia linijas, formas. Karpymas padeda lengviau suprasti ornamento sudarymą, suvokti kompoziciją. Karpiniai saviti popieriaus lenkimo būdais

Karpiniuose atsispindi:

Gamtos motyvai:

Liaudies dainų, žaidimų, motyvai.

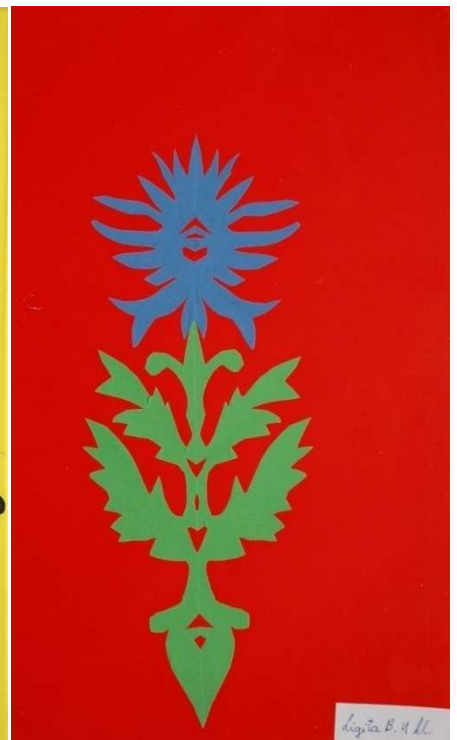
Pasakų ir padavimų personažai

Lietuvių liaudies meno elementai margučių raštuose

Spalvų ir formų įvairovė

Jausmai

Mokiniai įpranta vadovautis savo fantazijomis: jie suvokia, kad grožis kuriamas ne tik vaizduojant tikrovę, skatinami kurti ir nugalėti netikrumo baimę, lavėja jų vaizduotė.

Pauščiai

Tai savitas menas, nekartojantis kitų menų ar amatų. O draugui, užuot pirkę kioske atviruką, kuris tiražuojamas šimtais tūkstančių egzempliorių, dovanojam daug brangesnį – nes vienintelis – savo iškirptą, kad ir kuklų karpinį.

Priartėjimas prie gamtos skiepija vaikų norą...

- Mylėti, saugoti, branginti gamtą, kaip sveikatos ir gyvybės šaltinį.
- Žadina pagarbos aplinkai – gamtai jausmus, ugdo kultūringą santykį su ja, estetinius jausmus, kelia nuotaiką, suteikia nusiramimą, verčia susimąstyti, svajoti...

Liaudies kūryba būtina mūsų dvasiniam ir net fiziniam sveikatingumui. Ja tiesiami keliai į senolių patirtį, tautos tradicijas, sukaupiamos jėgos ir savybės, reikalingos ateities darbams.

Bendraukime su vaikais, padėkime jiems, aiškinkime, įsiklausykime. Leiskime jiems kurti, pajusti darbo vertę ir pergalės džiaugsmą. Gal tik vienas kitas mažas piešėjas, karpytojas taps profesionalus menininkas, bet prisilietimas prie meno vaikystėje paliks gerumo žymę vaiko sieloje visam gyvenimui.

